

Gymnasial lärlingsutbildning leder till anställning

Skolverkets Lärlingscentrum genomförde hösten 2015 en undersökning för att studera i vilken utsträckning elever som gått en gymnasial lärlingsutbildning får jobb efter avslutad utbildning. I undersökningen har skolor med en etablerad gymnasial lärlingsutbildning valts ut. Resultatet visar att elever som gått en gymnasial lärlingsutbildning på dessa skolor i mycket hög utsträckning har jobb ett och ett halvt år efter utbildningen.

Syfte och motiv

Enligt förordningen (2011:947) om statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning har Skolverket i uppdrag att följa upp hur statsbidraget används och utvärdera dess effekter. Syftet med denna undersökning är att studera i vilken utsträckning den första kullen gymnasiala lärlingar etablerar sig på arbetsmarknaden ett och ett halvt år efter avslutad utbildning.

Urval och metod

Elevgruppen i undersökningen är de elever som avslutade en gymnasial lärlingsutbildning våren 2014. De är den första elevkullen som började i den reformerade gymnasieskolan (Gy 2011) och alltså omfattas av den permanenta formen av gymnasial lärlingsutbildning som infördes hösten 2011.

I undersökningen ville Skolverket veta hur en etablerad gymnasial lärlingsutbildning kan bidra till att elever får arbete efter studierna. Urval av huvudmän och skolor gjordes utifrån att skolorna hade minst 8 gymnasiala lärlingar i årskurs 3 våren 2014. Majoriteten hade dock mer än 30 elever. Skolorna har bedrivit en gymnasial lärlingsutbildning under de tre läsåren som eleven varit gymnasial lärling. Huvudmännen har även mottagit statsbidrag för lön till en lärlingssamordnare som koordinerar elever och arbetsplatser vilket tyder på att de arbetar med gymnasial lärlingsutbildning på ett systematiskt sätt. Skolorna bedömdes därmed ha en etablerad gymnasial lärlingsutbildning.

Även skolor med ett fåtal elever kan ha en etablerad gymnasial lärlingsutbildning men då undersökningen gjordes i en begränsad omfattning har fokus lagts på skolor med fler elever. Genom att välja ett mindre antal skolor med ett större antal elever fanns större möjligheter för Lärlingscentrum att stötta skolorna i genomförandet av undersökningen vilket bedömdes kunna öka svarfrekvensen. Bland annat

kontaktade Lärlingscentrum skolornas rektorer för att undersökningen skulle prioriteras. Skolorna erbjöds även hjälp med att genomföra telefonintervjuerna.

Skolverket säkerställde att samtliga yrkesprogram fanns representerade i urvalet samt att såväl kommunala som enskilda huvudmän medverkade. I motsats till skolförlagda yrkesprogram så är det vanligt att skolor som arbetar med gymnasial lärlingsutbildning har programblandade lärlingsklasser. Av 34 skolor medverkade 9 fristående (289 elever) och 25 kommunala (413 elever). Trots att enskilda huvudmän har fler gymnasiala lärlingar per skola är de kommunala skolorna med gymnasiala lärlingar fler till antalet. Utöver detta togs hänsyn till den geografiska spridningen i landet. För fyra huvudmän som hade gymnasial lärlingsutbildning på flera skolor valde huvudmännen i dialog med Skolverket vilka skolor som skulle ingå utifrån elevantal och geografisk spridning.

I mitten av september 2015 fick skolorna ett e-postmeddelande med information om undersökningen (bilaga 1 och 2). I brevet ombads skolorna att ringa upp gymnasiala lärlingar som avslutade utbildningen våren 2014. Via telefonintervjuer samlade skolorna in uppgifter om bland annat elevens nuvarande sysselsättning. Svaren dokumenterades i ett webbformulär med ett formulär för varje elev. Telefonintervjuerna gjordes från den 10 september till 1 november 2015.

Totalt valdes 34 skolor ut i undersökningen varav 30 skolor genomförde undersökningen. Sammanlagt eftersöktes 702 gymnasiala lärlingar på de 34 skolorna, alla gick i årskurs 3 våren 2014. Av dessa var det 399 elever som besvarade telefonintervjun. Detta innebär en svarsfrekvensen på 57 procent. Räknat enbart på de 30 skolor som deltog i undersökningen var svarsfrekvensen 64 procent, 399 svar av 619 möjliga.

I denna PM görs vid flera tillfällen hänvisningar till SCB:s studie *Yrkesutbildningen i backspeglarna – arbete och studier ett år efter gymnasieskolan* från november 2015. SCB:s undersökning baseras på samtliga elever som avslutat ett nationellt yrkesprogram våren 2014, skolförlagd yrkesutbildning såväl som gymnasial lärlingsutbildning. SCB:s studie genomfördes 10 månader efter avslutad utbildning. I denna PM presenteras ett urval av resultaten från SCB:s undersökning. Då undersökningen bestod av fler frågor avser Skolverket att sammanställa samtliga svar under 2016.

Eventuella svagheter med metoden

Ett vanligt problem vid genomförande av enkätundersökningar är att svarsfrekvensen blir låg vilket i sin tur påverkar tillförlitligheten. I denna undersökning har skolorna tagits till hjälp vid genomförandet av telefonintervjuerna. Det finns mätproblem med denna metod. Till exempel kan huvudmän som har flera skolor välja ut skolor som de på förhand vet har de bästa resultaten. På samma sätt skulle skolorna

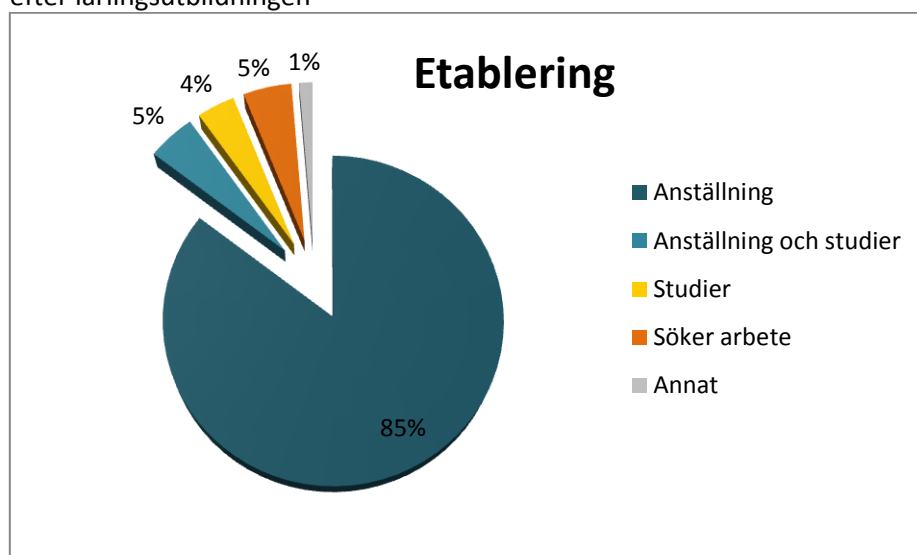
kunna välja bort svar från elever som inte har en anställning vilket skulle kunna snedvrída resultaten.

Resultat

9 av 10 elever får jobb efter utbildningen

90 procent av eleverna som avslutade lärlingsutbildningen våren 2014 har någon typ av anställning ett och halvt år senare, se figur 1. Som jämförelse visar SCB:s studie¹ från 2015 att 71 procent av eleverna som avslutat en yrkesutbildning² våren 2014 hade ett arbete 10 månader efter utbildningen. Resultaten i Lärlingscentrums undersökning tyder på att elever som har gått en gymnasial lärlingsutbildning på skolor med en etablerad lärlingsutbildning i hög grad har fått arbete.

Figur 1. Lärlingscentrums undersökning om elevernas sysselsättning ett och halvt år efter lärlingsutbildningen

Bland de gymnasiala lärlingarna i Lärlingscentrums undersökning är det 5 procent som söker arbete utan att ha någon annan sysselsättning. I statistik från SCB 2014³ för hela åldersgruppen unga i åldern 20 till 24 år framgår att andelen som varken studerar eller arbetar är 10,4 procent. Vid tidpunkten för Lärlingscentrums undersökning var majoriteten av eleverna 20 år.

¹ Yrkesutbildningen i backspegeln – arbete och studier ett år efter gymnasieskolan. SCB 2015

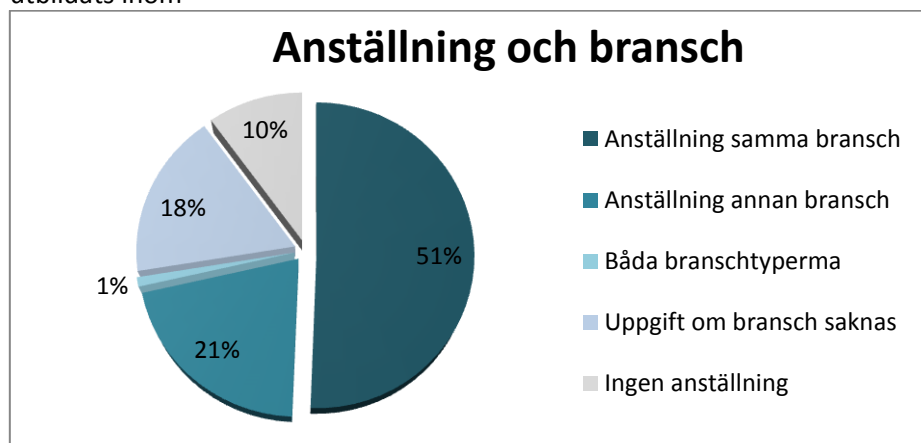
² Elever på både skolförlagt yrkesprogram och gymnasial lärlingsutbildning

³ <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Sverige-under-EU-snittet-for-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar/>. SCB, AKU, 2014

Majoriteten arbetar i samma bransch de utbildats

Omkring hälften av eleverna upplever att de är anställda inom den bransch de utbildades, d.v.s. att arbetsuppgifterna motsvarar deras utbildning, se figur 2. Vid telefonintervjun har eleverna själva fått definiera om de arbetar i den bransch som de utbildats inom.

Figur 2. Andel elever i Lärlingscentrums undersökning som arbetar i den bransch de utbildats inom

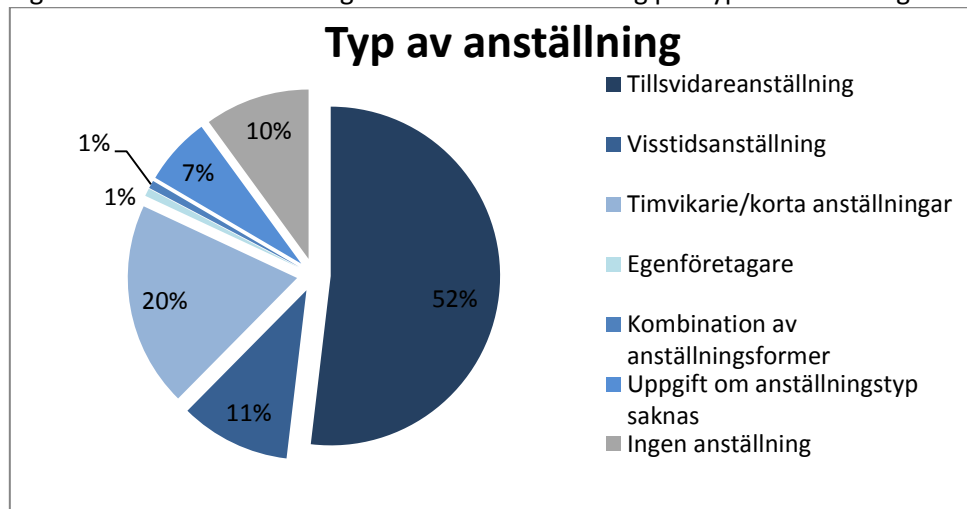

Var femte elev, 21 procent, uppger att de arbetar i en annan bransch än de utbildades inom. 18 procent av eleverna som hade en anställning besvarade inte frågan. Vid en beräkning av de elever som har en anställning och som besvarat den aktuella frågan är det 70 procent som anger att de arbetar inom den bransch de utbildades inom.

Majoriteten har en tillsvidareanställning

Omkring hälften av eleverna har en tillsvidareanställning vilket kan innebära antingen hel- eller deltidsarbete, se figur 3. Det går inte att utläsa något samband mellan anställningstyp och avslutad yrkesexamen oavsett yrkesprogram.

Figur 3. Andel elever i Lärlingscentrums undersökning per typ av anställning

Figur 3 visar att 31 procent av eleverna har någon typ av tidsbegränsad anställning. 10 procent har ingen anställning och 7 procent har inte besvarat frågan.

Vid en beräkning av de elever som har en anställning och som svarat på den aktuella frågan hade 63 procent av eleverna en tillsvidareanställning. Undersökningen gjordes ett och ett halvt år efter avslutad utbildning. I SCB:s studie hade 47 procent av eleverna med en anställning en tillsvidareanställning och drygt hälften hade en tidsbegränsad anställning. Mätningen gjordes tio månader efter avslutade studier.

Antalet lärlingar ökar

Antalet gymnasiala lärlingar ökar trots att antalet elever på yrkesprogram har minskat de senaste åren. Sedan hösten 2014 har 21 nya huvudmän tillkommit utifrån ansökningar om statsbidrag, bland annat i Västernorrland och Dalarna. Hösten 2015 deltog cirka 8 300 elever, en ökning med drygt 1 000 elever jämfört med hösten 2014, se tabell 1.

Tabell 1. Antal elever utifrån beviljat statsbidrag hösten 2014 och hösten 2015

Län	HT14	HT15	Ökning
Stockholms län	1 529	1 726	197
Uppsala län	156	222	66
Södermanlands län	188	277	89
Östergötlands län	506	475	-31
Jönköpings län	269	348	79
Kronobergs län	115	108	-7
Kalmar län	78	121	43
Gotlands län	7	4	-3
Blekinge län	91	117	26
Skåne län	813	938	125
Hallands län	261	261	0
Västra Götalands län	1207	1445	238
Värmlands län	312	332	20
Örebro län	432	316	-116
Västmanlands län	280	276	-4
Dalarnas län	110	185	75
Gävleborgs län	253	322	69
Västernorrlands län	204	245	41
Jämtlands län	71	84	13
Västerbottens län	253	343	90
Norrbottnens län	200	229	29
Summa	7 335	8 374	1 039

Bilaga 1 **Brev till skolan om undersökningen**

Hej!

Skolverkets lärlingscentrum arbetar bland annat med att höja kvaliteten i svensk lärlingsutbildning. Som ett led i det arbetet vill vi undersöka i vilken utsträckning eleverna får jobb efter avslutad examen. Utifrån de skolor som tar emot statsbidrag har ett urval av skolor gjorts. (De skolor som tar emot statsbidrag är skyldiga att medverka i utvärderingar). Er skola är en av de skolor som valts ut.

Genom att medverka i undersökningen bidrar ni med värdefull information som ger en aktuell bild av andelen lärlingar som får jobb. Att visa i vilken grad lärlingarna etablerar sig på arbetsmarknaden är en central fråga som kan ge en nyanserad bild av lärlingsutbildningen, både på lokal och nationell nivå. Ni kommer att få en sammanställning av ert resultat när alla telefonintervjuer är klara.

Med detta brev medföljer en instruktion om hur undersökningen går till. Skolverkets lärlingscentrum behöver Er hjälp att kontakta de elever som var gymnasiala lärlingar och tog studenten 2014. Via telefonintervjuer samlar Ni in svar på frågorna och fyller i ett webbformulär. Varje samtal tar under 5 minuter. Svaren kommer direkt till Lärlingscentrum via det webbformulär som fylls i i samband med telefonintervjun.

Det är ibland svårt att få tag på de personer man ringer upp, testa då att ringa en annan dag/tillfälle. Vanligen när man gör den här typen av undersökningar så brukar man prova att ringa upp vid 5 tillfällen under en vecka innan man avfärdar den personen som onåbar. Använd sociala medier och andra kontakter för att få tag på elevernas nuvarande telefonnummer. Desto fler ni får tag på desto större nytta kommer ni att ha av det insamlade materialet som kan användas som en del av det systematiska kvalitetsarbetet och kanske också för marknadsföring. Dokumentera antalet elever ni inte når.

Vi vill att Ni genomfört undersökningen med Era före detta elever till den 15 oktober 2015. I samband med att undersökningen blir klar kommer respektive skola få svara på en kort enkät om antal onåbara elever och om hur själva undersökningen avlöpt. Mer information om detta kommer via mail i början av oktober.

Bilaga 2 Instruktioner för genomförande av telefonintervjuer

Undersökning om anställningsgrad efter avslutad gymnasial lärlingsutbildning

Skolverkets lärlingscentrum behöver Er hjälp med att kontakta de elever som tog studenten 2014. Genom att göra telefonintervjuer hoppas vi att Ni med er lokala kännedom och era kontakter kan få en hög svarsfrekvens från tidigare elever. Varje samtal tar ca fem minuter. Det är också möjligt att genomföra undersökning i samband med ett möte med den före detta eleven.

Instruktioner för att genomföra telefonintervjuer

Genomförande steg för steg:

1. Ni måste ha tillgång till en dator med webbuppkoppling
2. Klicka på länken för att komma direkt till undersökningens frågeformulär. (Om det inte fungerar att klicka på länken kan du klippa ut den och klistra in den i webbläsaren).
https://www.delegia.com/app/attendee/new_registration.asp?ProjectId=6746®lineNo=1&ReglineId=29116&ReglinePageNo=1&edit=off&clear=yess
3. Ring upp eleven och berätta att du gör en utvärdering för Skolverkets Lärlingscentrum och att det tar max fem minuter att besvara frågorna.
4. Förklara varför undersökningen genomförs.

Så här kan du säga:

"Skolverkets lärlingscentrum undersöker hur många av de som varit gymnasiala lärlingar som får jobb efter utbildningen eller går vidare till högre studier. Syftet är att ge Skolverkets lärlingscentrum underlag för sitt planeringsarbete. Att veta om lärlingar får jobb är en central fråga som kan bidra med svar på frågan om lärlingsformen ger de effekter man hoppas på"

5. Förklara att eleven svarar anonymt.
6. Berätta att du fyller i svaren i ett webbformulär under samtalet
7. Börja ställa frågor och fyll webbformuläret
8. Klicka på "Skicka in svar"
OBS! När du har skickat kan du inte backa tillbaka till formuläret

När du ringer upp nästa elev ska du klicka på samma länk igen och då kommer du få fylla i ett nytt formulär för det nya samtalet.

Tänk på att dokumentera det antal elever som ni slutligen måste anse som onåbara.